

Bozela

Glasilno socialno - nacionalnega pokreta Jugoslovanske akcije

Maribor, 15. marca 1935

Leto III.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 11

Nemoralna izbira

Odkar so razpisane volitve v narodno skupščino, ne slišimo drugega, kakor o kandidatih. Nešteto konferenc, nešteto sestankov je že bilo. Na vsakem so se postavljali kandidati, po vsakem pa so se tudi vršili sestanki, na katerih se je preredovalo, če je izvoljeni kandidat pravi, to se pravi po volji bivše JNS ali ne. JNS, ki sicer ni imela poguma postaviti lastne liste, si vendarle lasti vse pravice za postavljanje kandidatov. In tako smo do danes slišali že nešteto imen kandidatov, ki pa so se zopet preklicala in zopet se je pojavil nov kandidat. Tako se vrste kandidati eden za drugim, med njimi pa vidimo veliko večino poslancev, ki so delovali zadnja štiri leta in o katerih ne moremo reči, da so bili dobri zastopniki naroda. Značilno pri tem je, da se vse te candidature nanašajo na državno listo g. Jevtića. Ravno na to listo silijo s tako silo ljudje raznih nazorov. Narod to opazuje in se čudi, od kedaj naenkrat hočejo priznati narodno edinstvo in jugoslovanstvo ljudje, katere je videl do sedaj v raznih taborih in pri raznih strankah, ki so bile najhujše nasprotnice državnega edinstva in tudi o jugoslovanstvu niso hotele ničesar slišati.

Mogoče je torej samo dvoje. Ali so se vsi ti kandidati spremenili in postali iz Savla Pavli, ali pa se hočejo samo trenutno potuhniti, da pridejo na poslansko mesto, od koder bodo zopet lahko delovali po svojih starih že vkoreninjenih jim načelih. Če bodo prišli v skupščino ljudje, ki so se kretali leta in leta med najhujšimi nasprotniki jugoslovanske ideje, bomo doživeli v skupščini zopet kaos, kakor pred 6. januarjem in kakor smo ga doživeli v razpuščenju skupščini, ki je cela štiri leta vodila razne osebne prepire, ne da bi se lotila važnega gospodarskega dela, katerega narod pričakuje. Ne želimo, da bi se isto ponovilo tudi v novi skupščini, toda ponovilo se bo, če se bodo urinili v njo ljudje starih načel. Ali ne bi bilo poštenije, če bi se razni kandidati, ko so bili pred časom pripadniki političnih strank, ki so vzgajale separatizem, ojunčili in postavili lastne liste ter prešteli svoje pristaše? Ali ni nemoralno, na eni strani trditi, da je za njimi vse ljudstvo, na drugi strani pa se skrivati za državno idejo in loviti glasove prepričanih Jugoslovanov? Ali pa ni nemoralno tudi za one, ki se prištevajo Jugoslovanom, pa iz gole politične sebičnosti sklepajo kompromise s svojimi nekdanjimi najhujšimi nasprotniki?

Ne smatramo nikogar izmed bivših in današnjih politikov tako naivnim, da bi verovali v epreobrnjenje starih sovražnikov jugoslovanske ideje. Zato je neodpušljivo, če tado mirno dopustili, da se vrinejo na državno listo ljudje, ki prav za prav tudi nikogar ne bodo pripeljali iz vrst svojih bivših političnih strank, ampak bodo izvoljeni le z glasovi malega števila svojih osebnih pripadnikov in od onih, ki bodo volili državno listo iz oportunitizma, ker ne bodo imeli na razpologo druge liste. Volivci, ki volijo samo zato, ker tako predpisuje zakon in nimajo pri tem nikakega prepričanja, pa ne pomenijo dosti in od takih jugoslovanska ideja nima kaj pričakovati. In takih bo seveda nemalo.

Bratje Bolgari, pozdravljeni!

Dragi bratje Bolgari! Ko stopite na tla mesta Maribora, vedite, da ste prišli na skrajno mejo naše svete zemlje. Bodite uverjeni, da pridete med svoje krvne brate, ki Vas sprejemajo z odprtimi rokami in z drhtečimi srci. Prvič v zgodovini je nam in Vam usoda naklonila, da se snidemo na naših tleh, na onih tleh, ki jih je sto in stoletja izkoriščal nam in Vam sovražni tujec! Prišli ste na zemljo, ki je oškropjena s krvjo naših najboljših, ki so dali svoje življenje za to,

da Vas danes lahko sprejmemo kot drage in mihe am bratske goste!

Dragi bratje! Podite med nami ne samo kot gostje, ampak kot članj velike jugoslovanske družine, ki sega od Triglava do Črnega orja. Uverjeni smo, dragi bratje, da so meje, ki so danes začrtane med nami in Vami, samo na papirju. V srcih ni meje. Mi smo in ostanemo eno telo in ena duša!

Bratje Bolgari! Zdravo!

Taki fanatiki ostanemo!

Fanatizem odklanjajo danes demokrati vseh vrst. Odklanjajo ga liberalni demokrati in odklanjajo ga socialni demokrati. Odklanjajo ga pa seveda samo za nacionaliste — vsi, ki žele še nadalje držati ljudske mase v neki hipnozi, da se ne bi zavedlo, kako ga zavajajo in kako koristijo sebi na škodo naroda in države.

Zakaj ne bi smeli biti nacionalisti fanatiki? Nasprotniki nacionalizma pripovedujejo narodu, da je fanatizem najslabša lastnost. Fanatizem ni vreden do svojinega človeka. Fanatik ni nihče, ki misli pošteno. Fanatiki so samo oni, ki pod fanatizmom skrivajo svoje posbne želje in namene. S fanatizmom hočejo preslepiti ljudstvo, da bi jim pomagalo na krmilo. Tako pripovedujejo, njih dela pa kažejo drugače. Vsa dosedanja njih delovanja kažejo na to, da so oni fanatiki prvega reda, da fanatizirajo ljudske mase, da se pusti od časa do časa zapeljati celo do protidržavnih dejanj. Oni so fanatiki v protidržavnem smislu. Pri tem mislimo posebno na naše marksiste. Kolikokrat smo jih imeli priliko opazovati, kako so ljudske mase sfanatizirali, da so se postavile proti državnim oblastem. Nikdar pa ni šlo pri tem za kako upravičeno zahtevo. Vedno so imeli pri tem v mislih svojo republiko. Vsakokrat smo čuli iz vrst od njih nahujskane mase kliče: doli Jugoslavija, živela republika. Tako so kričali v Ljubljani leta 1920., tako so kričali v Mariboru leta 1919. in tudi leta 1921. Tako bi kričali še danes, če bi ne stala nasproti njim sila, ki jim že v kati zatre njihove namene in jim prekriža njihove račune. Kadar nam očitajo fanatizem, vedno pri tem mislijo nase. Mi naj po njihovih željah opustimo fanatizem, da ga bodo oni lažje širili. Mi naj ga opustimo v škodo države in naroda, da ga bodo oni izkoristili v svoje osebne namene, da bi ga izkoristili v razdor države!

Danes imamo celo vrsto komunističnih procesov. Pri vseh teh stoji pred sodniki mladina, ki bi narodu in državi mogla vsled svoje inteligence mnogo koristiti,

Svojčas so bili poslanci od naroda spoštovani, imeli so ugled. Danes pa je ta ugled že pravej padel in bo še bolj, če se bodo kandidati postavljali na ta način in če se bodo zbirali na vseh koncih in krajih ne glede na njihovo politično prepričanje. Narod danes čuti, da gre tu prav za prav samo za dijete in je prepričan, da bi bilo veliko manj kandidatov, če bi bile dijete vsaj za polovico

pa je — sfantaizirana od marksistov prešla v tabor narodnih in državnih sovražnikov. Oni pa, ki so jo zapeljali, stoje v ozadju, skriti, nevidni in se cinično smejiijo zapeljani uničeni mladini. Saj so dosegli svoj namen! Kaj njim za par človeških mladih — smelo trdimo naivnih — žrtev. Njihov namen je, odtegniti maso narodu in državi, vcepili mu v kri in meso židovski materialistični marksizem. Kaj ideja, kaj država. Vse je nič. Glavno je vsvarjati med narodom nezadovoljstvo. Glavno je pomagati izkoriščevalcem, da narod izžemajo. Treba je javnost prepričati, da je današnje stanje v državi krivo vsega stanja. Na eni strani vpijejo proti buržuaziji, zapeljuje narod, kažoč jim današnje kapitaliste, češ: glejte izkoriščevalci, na drugi strani pa se žnjimi družijo in mu dajejo povod in oporo za izkoriščanje. Na eni strani vpijejo ljudski masi: kruha in svobode hočemo za vas, na drugi strani pa izjavljajo, da nimajo interesa braniti pritoka inozemcev v naše kraje. Tudi mi vemo, da nimajo interesa zabraniti tujerodcem nadaljnega nepotrebnega pritoka v naše kraje, ker jim to prepoveduje židovski internacionalizem, ker imajo in kujejo ravno oni s temi tujerodci svoj politični kapital. Pri nas v obmejnih krajih opazujemo, kdo izmed inozemcev prihaja v naše kraje. Izmed češkoslovaških državljanov prihaja k nam 90% zagriženih naših narodnih sovražnikov, ki so bili v Češki organizirani v nemški socialnodemokratski stranki in ki so, čeprav internacionalci zagriženi širitelji nemškutarstva v naših krajih in celo zagriženi agitatorji za povzdigo vsega protinarodnega pri nas. Iz Nemčije so nam ti internacionalci navlekli židovske izkoriščevalce in nekaj izmečkov nemškega naroda, iz Avstrije pa ravnotako zagrižene nemške nacionalce, ki nosijo pod svojimi znaki treh puščic nemško - nacionalno šovinistično srce in ki se kretajo pri nas v družbi naših največjih sovražnikov in zasmehujejo naš narod. Tako daleč sega fanatizem naših anacionalnih elementov. V svojem protidržavnem fanatizmu

manjše. Tedaj bi mogoče šli zastopat narod idealisti in bi zanj tudi kaj napravili. Doktor pa je glavni cilj dohodek poslanstva, ne bo pravega dela, ker se bodo urinili v skupščino ljudje, katerim je narod — lastni žep.

Pri prepiranju o kandidatih in postavljanju istih smo opazili veliko nemorale in ta nemorala je narodu škodljiva.

podpirajo vse kar je nam tujega. In če se kdo pusti prevarati, mi nacionalisti se ne pustimo. Če še tako hinavsko zavijajo oči in govore o svobodi in demokratizmu, mi vemo, da se za to njihovo svobodo in demokratizmom skriva staro sovražstvo proti naši državi! Ne bodo nas preslepili, čeprav si postavljajo na čelo svoje liste jugoslovanskega rezervnega častnika, čeprav postavljajo na svojo listo ljudi, o katerih narodnostno ne moremo dokazati nič slabega. Mi vemo, da so vsi ti v svoji naivnosti, da je marksizem to kar je bil 1870 in da je tak, kakor ga je pisal Marks za Nemce dober in koristen tudi za naš jugoslovanski narod, prešli v njihov tabor, vemo pa tudi, da je med njimi nekaj takih, ki napravijo vse za denar in za dobro mesto. Saj nam ni neznano, da razna generalna tajništva nesejo mesečno več tisoč dinarjev. Vsi ti naivneži, pa tudi vsi oni, ki se zbirajo okoli njih iz profitarstva, boro razočarani, kadar se boče odgrnil plašč, ki prikriva danes še grehe marksistov, ki še prikriva dejanja, ki so jih zagrešili na škodo naroda in države!

In ker je stanje v naši državi tako, bomo ostali nacionalisti fanatiki v svojem nacionalizmu skrajno desno in fanatiki v svojem socializmu skrajno levo! Sredina za nas ne obstoji. Mi ne poznamo kompromisov med enim in drugim krimon! Mi se ne vdinjamo izkoriščevalskemu kapitalu za par drobtin, ki prinesejo dobrine samo posameznikom, mi ne popustimo v svojem nacionalizmu ničesar, ker nam je ideal, svet in vzvišen nad vsem drugim. Mi ne sklepamo kompromisov z nacionalisti kapitalistične izkoriščevalske družbe, ker jih ne smatramo za nacionaliste. Ne sklepamo dogovora z marksisti amsterdamske internacionale, ker vemo, da so ravno oni trdo povezani z našimi namišljenimi nacionalisti.

Šli pa bomo z vsemi silami na delo, da rešimo našo mladino iz mrež komunizma, iz katerih ga naši socialni demokrati nočejo rešiti, ker so ga tja namenoma usmerili s tem, da so ga pustili izstradati.

To mladino hočemo rešiti s tem, da ji bomo dokazali, da je pri nas dovolj kruha za vsakega in da pri nas ne sme biti nikogar, ki bi narod izkoriščal v svoje osebne namene, pa naj se potem skriva pod plašč nacionalizma ali pa marksizma.

In ta mladina bo naša, kadar ji bomo lahko dali kruha in zaslužka. Zavedamo se, da je ta mladina tudi danes naša, samo zapeljana je vsled razmer, v katere so jo zagnale brezsrčne sile kapitalizma in brezsrčnost socialdemokracije. In da rešimo to mladino, da rešimo državo pred izkoriščevalci iz namišljenih nacionalnih in namišljenih marksističnih vrst ter jo privedemo tja, kamor spada, bomo ostali fanatiki! Fanatiki bomo ostali, da bo prišla vsa zapeljana mladina k nam in da bomo potem žnjo vred razgnali iz svetega templja naše države vse kupčevalce z narodno krvjo in mesom, ki se danes naslanjajo ob trpljenju našega naroda.

Zato tovariši: ostanimo fanatiki do skrajnih mej, nepopustljivi, neuklonjivi, nepomirljivi in zmaga bo naša — s tem pa tudi zmaga naroda in države!

Stroj bo delal sam...

Pred kratkim smo čitali, da je iznašel Anglež Northrop statve, ki delajo same, to se pravi, treba jim ni drugega, kakor bombaža in olja, poleg tega mogoče še enega mehanika in delo gre naprej, dokler ni vse lepo opravljeno. Ker gredo pri nas iznajdbe nad iznajdbo, se nam prav lahko zgodi, da bi se našel še kak večji genij, kakor je bil Northrop in bo odstranil še mehanika, pa tudi blago si bo stroj sam prinašal, tako da bo stroj popolnoma sam delal. Ostanimo pa sedaj pri iznajdbi Northropa in razglablajmo vprašanje, kaj bo z delavci, če se taki stroji vzpostavijo. In menda nimamo pri nas, pa tudi drugje na svetu podjetnika, ki bi se takega stroja branil, čeprav je njegova cena visoka. Nabavil bi si ga enostavno zato, da ne bi imel posla s »sitnim« delavstvom, ki vedno zahteva. Stroj bi stal samo enkrat, zahteval ne bi ničesar in podjetnik bi v kratkem amortiziral za stroj izdano vsoto. Tako naivno mislijo podjetniki in tako naivno je menda mislil tudi iznajditelj sam. Niti eden niti drug pa najbrže ni pomislil, da pri vzpostavitvi takega stroja odpade vse drugo, in sicer glavno; ono, kar blago rabi in stroj bi tako menda res delal samo nekaj tednov, potem pa bi bilo konec tudi njegovega dela, ker bi se tovarnarji skoro gotovo premislili zidati za izdelano blago vedno nova skladišča. Odiemalcev pa ne more biti, če široke plasti naroda ostanejo brez zaslužka. Ne samo tovarnar, tudi vsa druga obrt bi zastala popolnoma in nehalo bi se sploh javno življenje.

Danes smo prišli tako daleč radi tega, ker v gospodarstvu ni nikakega načrta. Vsak dela po mili in svobodni volji. Vsak si postavi tovarno, če ima le primerno vsoto na razpolago. Vsak sme pričeti z obratovanjem, če le zadosti vsaj deloma zakonitim predpisom. Vlada popolna svoboda pri najemanju delavstva, pri nabavah najmodernejših strojev, ki odri-vajo delavca od dela, seveda pa vlada tudi popolna svoboda pri odpuščanju delavstva in večanju bede narodne sile.

Do danes so vsi naši gospodarski strokovnjaki z nekakim ponosom gledali na velik razmah domače industrije. Živel so v domišljiji, da je glavno postaviti lastno možnost proizvodnje, pozabili pa so na glavno: **potrošnje te proizvodnje**.

Ali ima naše delavstvo koristi od naraščajoče industrije? Na prvi pogled bi se zdelo da, toda če pogledamo globlje, opazimo, da ravno vsled te breznačrtna produkcije naš narod propada. Brez načrta se pri nas ustanovljajo razna podjetja. Nekaj časa nato obratujejo, ko pa so skladišča napolnjena, se stroji ustavijo, delavstvo je izprto, podjetnik razproda svojo zalogo in ko vidi, da se vsled prevelike konkurence in premale potrošnje ne izplača vlagati kapital v tako nesigurno podjetje, odide s kapitalom zopet v tujino, od koder je prišel. Po njem ostane edina sled: izčrpane delavske mase, tuberkulozna deca in propadajoče delavske rodbine. Poleg tega pa je za-

Jugoslovanski nacionalisti!

Pomnite, da je bila naša država ustvarjena s sto in stotisoči žrtev. Vsaka ped naše zemlje je prepojena z njihovo krvjo!

Ne dopustite, da bi to zemljo izkoristil kdorkoli samo v svoj osebni prid!

Dopisnikom! Dopisnike z dežele prosimo, da nam dopise pošiljajo tako, da jih prejme uredništvo najkasneje vsako sredo, ker nam je sicer nemogoče uvrstiti jih v list, ki izide vsak petek!

TUDI TI

postani naročnik »Borbe«! S tem koristiš sebi, ker se »Borba« bori za vse, ki so izkoriščani in moči potrebni!

Oglašujte v „BORBI“!

nesel nemoralo in bolezen še v podzelske ljudsk mase, ki jih je vsled slabega trenutnega gnotnega položaja na deželi prignala želja po denarju v mesto, kjer so se udinjali mladi kmečki mladeniči in mladenke za par dinarjev. Vsi ti se vrnejo zopet na deželo, navadno moralno propadli in bolni.

To so rakrane na našem narodnem telesu in te bode treba ozdraviti. Ne da se pa to samo s frazami o demokratizmu in svobodi, da se le z uvedbo načrtnega gospodarstva.

En milijon dinarjev odškodnine za poplave je sprejel samo — eden!

Beograjske narodne novine od 9. marca 1935 prinašajo pod naslovom: Milijon dinarjev odškodnine radi poplave zemlje je prejel Nikola Uzunović. On je ustvaril zloglasni davek leta 1926 za poplavljenice, katerega je plačevalo vse uradništvo veliko let, sledeče:

»Na čelu vlade je bil leta 1926 g. Nikola Uzunović (zadnji predsednik JNS, Op. ur.). Takrat so bile v naši državi velike poplave. Ker je pašaluk Uzunovića klasičen, je bilo nujno potrebno poplavljenecem pomagati. In vsa polja so žrtve za poplavljenice. Največje žrtve so bili uradniki. Njim se je leta in leta odtegovalo od plače 10 odst. za fond, iz katerega so bili odškodovani poplavljenici.

Ali veste, kdo je prvi prejel pomoč iz tega fonda? Ali veste, kakšno pomoč in na naslov česa?

Prvo pomoč je prejel Nikola Uzunović, prvo pomoč en milijon dinarjev, a to na naslov odškodnine, ker so mu poplavljenca polja »okoli Niša na vse štiri strani«. Ta pomoč mu je bila takoj izplačana. Bila pa ni zadostna, da bi po-

Govor ministra g. Velje Popovića

Dne 9. marca je imel v beograjskem radiu notranji minister Velimir Popović tale govor:

Naše nacionalno edinstvo.

Najvažnejši element za življenje in razvoj naroda je njegova nacionalna misel in jakost, s katero ta misel prešinja vsakega poindca in skupno vse sinove tega naroda. Ta misel in njena moč dajeta pravico narodom do svobodne domovine. Ta misel je najzanesljivejša opora domovine tako v normalnih in zdravih časih, kakor vseh težkih stiskah in krizah. V normalnih in zdravih časih se iz te misli črpajo življenjski sokovi za moralno strukturo in nadaljni razvoj naroda in države. Pod njenim blagodejnim učinkom se razvijajo vse sile naroda, na podlagi katerih se šele zavzame zaslužno mesto v mednarodni skupnosti. V nezdravih in hudih časih je pa zanesljiv rešilni čoln. Ta misel je steber, okoli katerega je zbran ves narod, da se ne pogubi in ne zaide in ne razcepi in ne propade pod udarci teh nezdravih časov. Zato mora biti nacionalna misel zmerom stalna in dobro izražena, sveži in čvrsta, neskaljena. Kadar ta misel omahuje, nastanejo v življenju narodov klecanja in padci in izginejo narodi z zgodovinskega prizorišča. Če je pa sveža in stanovitna, narodi niti v padcu ne klonejo, temveč naglo vstanejo odločno zgodovino.

Oglejmo si samo zgodovino našega naroda. Nam je ona največje odkritje spoznanja, da je nacionalna misel božanska moč. Kako težka so bila naša trpljenja v zgodovini, toda vseeno nas zgodovina ni izbrisala. Tudi pri padcu smo zmagovali. Zakaj nacionalna misel je z močjo svojih sokov krepila in obnavljala strte sile z novimi napori in državo i celoto naroda tudi tedaj, ko so bili neprijatelji prepričani, da je popolnoma razkosana, razbita in izgubljena. Nacionalna misel, ki je po obliki izražena v narodnem imenu, vsebuje kolektivno zavest prebivalcev o

Iznajdbe raznih Northropov je treba paralizirati. Proizvodnja naj bo tolikšna, kolikor more narod potrošiti in zato je treba zenačiti proizvodnjo s potrošnjo, odstraniti je nadprodukcijo in omejiti svobodo v ustanavljanju raznih industrij take vrste, katerih imamo že odveč ter raje upostaviti industrijo, za katero so pri nas dani predpogoji in ki bo narodu v korist.

Če pa hoče breznačrtno gospodarstvo uvajati razne stroje, ki odvezajo delavstvu delo, se bo moralo pa vsaj misliti na iznajdbo stroja, ki bo delavstvo našil in oblekel, seveda ravno tako brezplačno, kakor brezplačno dela.

polnoma odškodovala g. Uzunovića, ker se je poplavljenecem izplačevala le ena petina, oziroma šestina škode.

Članek opisuje nato neizmerno bogastvo g. Uzunovića in se ne izraža prav nič laskavo o zadnjem predsedniku JNS. Če so navedbe lista točne in tega ne dvomimo, potem je dovolj vzroka, da pravimo: takih rodoljubov ne potrebujemo!

Čudimo pa se, da se je toliko drugih rodoljubov celo pri nas tako krčevito oklepalo tega gospoda in celo izposlovalo, da se je njegova slika ovekovčela na legitimacijah JNS, katere nekateri še danes tako skrbno čuvajo. Ali ti gospodje niso vedeli o tej lepi podpori? Ali ti gospodje niso nič vedeli, koliko so prejeli drugi poplavljenici?

Rodoljubov, ki bi za en milijon dinarjev preskrbeli še lepše slike narodu in še lepše legitimacije, imamo dovolj, želimo pa, da bi nastala še ena poplava in da bi pri tej poplavi vsi taki rodoljubi — potonili.

istovetnosti in skupnosti naroda. Ona temelji na moralnih in umstvenih odlikah in vseh lastnostih in vrlinah, ki so v zgodovini ohranjale narod.

Do osvoboditve in zedinjenja je naša nacionalna misel pod vplivom tujih režimov in drugih nenarodnih sil izseparirala tri plemena enega naroda in jih razvijala v tri narode. Toda v zlic vsem tem vplivom ni prišlo do popolnega separiranja narodne misli o edinstvu in celoti. Ni prišlo deloma zaradi posameznih gibani, narodnih akcij in velikih osebnosti pri vseh naših plemenih, po drugi strani pa zaradi zgodovinsko jakega vpliva srbskega dela naroda. Z ustanovitvijo srbske samostojne države je misel o nacionalnem edinstvu v zlic vsemu zatiranju naglo rasla pri vseh naših plemenih. To delo in ta izraz svobode je prišel do veličine z razvojem in z močjo Srbije. In ta misel bi bila prišla do polnega izraza in polne moči, da ni nastal nenadoma hud mednarodni potres, čigar eden izmed vzrokov je ravno v pospešenem razvoju naše jugoslovanske narodne misli.

Avstro-Ogrska ni mogla z drugimi sredstvi udušiti in zamoriti našo nacionalno misel, ki je naglo dosegla svojo dokončno obliko in stremela k samostojnosti. In zato je hotela z vojno porušiti ustvarjanje te misli in svobodo Srbije. Iz tega mednarodnega potresa se je rodila narodna država v dobi, ko je narodna misel o edinstvu in skupnosti bila v polnem razmahu, vendar pa še ni bila popolnoma razvita. Prva dolžnost je zatorej bila, da se delo v tej smeri nadaljuje tudi v narodni državi z vsemi tistimi obziri, ki jih to kočljivo delo zahteva. Toda pri obdelavi teh temeljev in najpotrebnejših elementov smo grešili že od prvega dne po ustanovitvi narodne države. Mislili so, da je z zmago nad sovražnikom in z ustanovitvijo narodne žave. Mislili smo, da je z zmago nad sočena narodna misel, da je že samo s tem

vsako pleme vrglo s sebe sleherni ple-mensko ekskluzivnost in sprejelo splošne in skupne poteze in stremjenja. Toda vsa tista cepanja in medsebojna trenja, ki jih je neprijatelj za svojega gospostva sistematski ustvarjal in gojil in krepil, so prešla tudi v narodno državo in v znamenju »svobode« so se neovirano še dalje razvijala, namesto da bi jih odstranili, iztrgali in izvrgli iz zdravega splošnega narodnega telesa.

Mesto, da so akcijo glede izpopolnjevanja narodne misli v naši državi pospeševali trezno in trdno, se je izgubila tako, da nekateri ljudje še danes tavajo brez vsake nade po raznih teorijah o nacionalni razcepljenosti. Pa tudi pri tistih, ki so izrečno stali na stališču narodnega edinstva, je bilo tolikšne nejasnosti in po polnoma nerazsodnih postopkov, da bi se moglo, sodeč po njihovem postopku reči, da so stremeli k popolnoma nasprot nemu cilju. Tako n. pr. so državniki, ki so smatrali narodno edinstvo za dogmo, imenovali naše narodno in državno edinstvo s »kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev« in s tem uvedli trojnost. S tem so omogočili vztrajanje na podlagi plemenskega individualizma, nestrpnosti in vseh tistih strasti, ki smo jih podedovali od sovražnih vladavin. S takim imenom in s tem najbolj bitnim elementom — z imenom federativne države, so uvedli skrajni in najkrutejši upravni centralistični sistem, ki je s svojimi slabimi stranmi, zlasti pa zaradi svoje slabe obdelave in brez vsakega tehničnega državnega izkustva povzročil takšne spore in ustvaril takšna stanja, da so še bolj razedinjevali že z uradnim imenom razcepljeno nacionalno bistvo. S tem so enostavno preprečili posplošitev narodne misli, namesto da bi bili najprvo sestavili in skonstruirali enotno narodno ime v skladu z nacionalno mislijo in tej misli prilagodili upravni sistem, ki bi ustrezal razmeram in stanju v našem narodu in državi. V skladu s tem bi bili morali z vsestransko tehnično obdelavo izdelati tudi njeno vsebino v skladu s popolnim izrazom narodne misli. Kakor vidimo, so centralizirali obliko in metodo dela, bistvo in njeno pravo vsebino pa so decentralizirali. Centralizirali so zunanje in prehodnje stvari na škodo zgodovinsko nepobitnih stvari. Hoteli so, naj se nacionalna misel posploši in izenači, a delali so nasprotno. To je najboljši dokaz, da je tvorba narodne države našla vse tedanje državnike in vodilne može iz vseh delov našega naroda nepripravljene. Kakšna je bila neusmerjenost in kakšno je bilo celo moralno tavanje pri nekih ljudeh, je najbolje razvidno iz njihovega beganja iz skrajnega nacionalizma v skrajni separatizem. Imamo pa tudi že take, ki dokazujejo, da so moralno popolnoma padli, ker tavajo ne le po vseh taborih, kamor slučajno zaidejo, tem več ker postavljajo mnogi tudi zahteve, ki gredo čez meje, ker trde, da bi mogli posamezni deli našega naroda živeti tudi v drugi državi. To dokazuje jasno, da je nacionalna misel nezadostno razvita celo pri tistih, ki so bili apostoli narodnega edinstva. Podobno nezdravo stanje nam odkriva tudi bivši strankarsko-politični sistem. Zavest o strankarsko-političnem pripadnosti so skrbneje gojili in krepili od zavesti nacionalnega edinstva in celo na račun narodnega edinstva. Eden naših vodilnih mož je zaradi svoje velike strankarsko-politične zagriženosti in iz osebnih ozirov izražal svoje pojmovanje o naši naciji na način, kakor mu je slučajno prijalo, ne strašeč se niti pred rušitvijo države.

Naša dolžnost je, da te napače vidimo, in da jih pravočasno popravimo. Od tega, kako bomo te napake popravili in izpolnili temeljne elemente narodnega in državnega življenja bo odvisna solidnost Jugoslavije in njenega življenja v zgodovini in v stoletjih.

Zgodovinska veličina 6. januarkega dejanja leži v tem, da je med drugim tako važni in neposredni element za življenje narodne celote in narodne države tudi formalno uredil in ustvaril nove pogoje, da iz njega in njegove vsebine pravilno sledi. Naš narod je pojmovan z enim imenom, ki sta mu ga določila zgodovina in usoda. S tem splošnim imenom je treba posplošiti, izednačiti in dati izraza vsebni nacionalne misli, jo vcepiti

Take filme odklanjamo!

Film je postal naravnost potreba. Skoro si danes ne moremo misliti najmanjšega kraja brez večjega ali manjšega kina. Nemi filmi niso več privlačni, zvočni film je oni, ki vleče, tega hoče vse videti, vse poslušati. V marsikateri družini ni ne večerje ne kosila, za kino pa mora biti, in v kino gre vse. Tega se tudi zaveda filmska industrija — drugod. Pri nas temu ni tako. Mi imamo sicer neko državno filmsko centralo, toda ta ni tu za to, kakor bi mogoče kdo mislil, da producira res domače filme, ali pa da vsaj podpira domačo filmsko industrijo, ampak ona le vodi evidenco o številu kinov, številu v naši zemlji produciranih filmov, številu uvoženih filmov in določanje cenzurne komisije, ki posluje kot prva inštanca v raznih večjih mestih. To je vse, kar vrši ta državna filmska centrala. Ima lepo ime, ampak lahko bi se imenovala precej drugače in skoro si dovolimo misliti, da v njej odločujejo razni potomci Isaka in Rebeke, ali pa vsaj njihovi zaščitniki. Drugače bi skoro ne bilo mogoče, da se je pri nas dovolilo predvajanje nekega filma, ki nosi lep naslov »Od Niša do Ohrida«, ki se sedaj prikazuje po celem svetu. Izvršitev tega filma je bila deležna velike moralne in tudi materialne podpore s strani naših merodajnih oblasti. Namen tega filma je bil, da se svetu pokaže ena najinteresantnejših oblasti naše države z vsemi njenimi znamenitostmi in vsemi zgodovinskimi važnostmi. To pa je bil samo namen. Izpadel pa je ta film popolnoma drugače. Prav spretno se je pri filmovanju, katero je vodil prav gotovo kak židovski šmok, prezrlo vse ono, kar je v resnici naše in kar nas pooblašča, da smo tu mi gospodarji. Mesto tega se prikazuje cele serije ciganov in njihovih običajev, derviši pri njihovih obredih in s petjem njihovih molitev, azijski muslimani in arnavti, ki za zapadno Evropo še vedno predstavljajo element, zelo sposoben za povoljen in cenen efekt!

Kolikor je bede v tem delu naše države, je v tem filmu skoro do podrobnosti prikazano svetu. To gotovo z edinim namenom, da nas osmešijo! Saj bi prav gotovo ravno toliko bede lahko našli v marsikaterem kraju bogatih s svojo kulturo ponašajočih se zapadnih držav, pa tega vendar nikjer ne vidimo. Tudi v Nemčiji je bede dovolj, toda ta se svetu ne kaže.

A naše Carsko Skoplje je prikazano z večjo skupino ciganov, ciganskim plesom in pečenim jarcem... Na ta način so režiserji prikazali oni del naše zemlje, v kateri je največja in najslavnejša naša zgodovina, naša slava srednjega veka, katere veličino zgodovina vedno globlje odkriva. Da je ironija še večja, smo dovolili da »preišče« in »prikazuje« te našo dragoceno zgodovino ravno oni, ki so tedaj, ko so naši pradedje ustvarjali velika dela, drhteli pod bičem objestnega in nikoli nasičenega baronata, ki je ravno v času, o katerem se govori, proslavljal svojo zmago na ruševinah tako močne civilizacije, kakor je bila rimska.

Filmu »Od Niša do Ohrida« se je pridružil sedaj še najnovejši filmski »šlager« — ki prav zasluži ime tolkač — pod naslovom »Bosanska rapsodija«. Za ta film se je razširila pri nas naravnost neverjetno močna propaganda. Motiv filma se predstavlja kot tipično naš, glasbeni

del filma je bil poverjen enemu naših najboljših glasbenikov, snemanje pa se je vršilo obenem v Mostaru in Stocu, ker se je želelo, da ta film služi obenem tudi turistični propagandi. V mejah mogočnosti so naši državni organi pomagali pri ustvarjanju tega filma in ta film se je te dni pojavil v Beogradu.

Vsa pričakovanja pa so odpovedala. »Bosanska rapsodija« je tendenciozen in neokusen film in da bi kdorkoli poskusil kaj enakega snemati v državi, iz katere izvira društvo, ki je ta film snemalo, bi bil iz te države izgnan!

»Bosanska rapsodija« sploh ni rapsodija vznikla v duši kraja, katerega ime nosi, ampak v nekem ateljeju in glavi pisca in režiserja, ki pod rapsodijom razumeta povzdigovanje neumnosti, ki nimajo, ravno ker so neumnosti, nikake zveze z življenjem. V tej rapsodiji je glavno to, da hoče glavni junak v pijanosti zaigrati na dan svatbe svojo ravnokar poročeno nevesto, ko je že preje zaigral celo svoje premoženje. Razplet te neumnosti se vrši v nekaki kovbojski koči povsem amerikansko! Glavni junaki! čeprav nosijo pristna srbska imena, so oblečeni v neko nemogočo kombinacijo srednjeveške vlastelinske nošnje — s fesom na glavi. Pri jedi se poslužujejo samo rok in zob, pri pijači pa se poslužujejo mesto nacionalnega bokala (bar-

dak), ki je iz gline ali porcelana, lesenih posod. Pri cerkvenem obredu se glavni junaki pačijo in izvajajo razne za nas povsem nerazumljive grimase.

Skratka cela rapsodija je smešenje našega naroda. Priznamo sicer, da je snemanje težka reč in da zahteva veliko truda; toda kadar gre za tako delo, ki naj svetu prikaže naš narod takšnega kakor je, potem je treba to izvršiti dostojno, ali pa naj se opusti. Smešiti pa se ne smemo pustiti od nikogar, pa naj se to zgodi namenoma ali nenamenoma.

Pri nas tega filma še ni bilo. Po tej kritiki, ki jo prinaša »Narodna Odbrana« pa ga tudi ni treba. In če bo prišel, smo radovedni, kakšno reklamo bodo o njem raztrosili naši pridobitni krogi posebno pa lastnika kinov, ki sta oba nacionalna. Vendar si pa dovoljujemo opozoriti na to, da se smešiti ne damo. Izgovarjajo se pri nas na cenzuro, toda tudi narod je cenzura. Upamo, da nam bo sramota vsaj v Mariboru prihranjena.

Ze sedaj opozarjamo merodajne kroge, ki imajo besedo pri cenzuriranju filmov, da ga za Maribor prepovedo. Vse nacionalne organizacije pa pozivamo, da energično nastopijo proti predvajanju tega filma v našem mestu.

Če že prenašamo razne židovske kiče, ne moremo prenesti takega, kjer se sramoti naš narod!

Edini uspeh...

Cel čas po končani svetovni vojni, razen onega kratkega razdobja, ko so se vršile mirovne konference, so izgubljali bivši veliki zavezniki dragocen čas s poskusi pridobiti Nemčijo v svoj krog, da bi pristala vsaj na sta' s quo in da bi jo obdržali v mejah zmerne oboroževanja. Če pravimo zmerne, trdimo to zato, ker se nam ne zdi verjetno, da bi vse velesile, ki imajo svoje oficijelne zastopnike v Nemčiji, poleg njih pa še celo vrsto plačanih volunov in agentov, ne vedele, da se je Nemčija kljub vsem prepovedim in omejitvam mirovne pogodbe iz Versaila skoro nemoteno oboroževala. Kakega resnega odpora proti oboroževanju nismo opazili nikjer. Če je poskušala Francija biti malo energičnejša, je zopet Anglija posredovala pomirjevalno. Italija pa je igrala na obe strani. Na eni strani je nerada videla nemško oboroževanje, na drugi strani pa je iskala zavezništva v Berlinu in v Parizu obenem. Ko je videla, da je Nemčija že itak oborožena, ji je obrnila — vsaj na videz — popolnoma hrbet in sklenila dogovor s Francijo. Takoj nato je šla Francija v London, kjer je sklenila londonski pakt, ki bi naj bil velika opora rimskih dogovorov. Nato je bilo veliko debate o tem, ali bo šla Anglija v Berlin, ali ne. Končno se je stvar toliko razčistila, da bo angleški zunanji minister le šel v Berlin in sedaj je ta datum določen na konec marca. Med tem pa je vzdignila veliko prahu angleška bela knjiga, v kateri se več kakor jasno popisuje oboroževanje Nemčije in opozarja na nevarnost Nemčije za vso Evropo, če se v tem oziru ne podvzamejo resni protiukrepi. Sedaj pa pride Nemčija sama in jasno pove, naj si ne belijo več glave, kako je s prepovedjo oboroževanja v mirovnih pogodbah. Nemčija noče ničesar več prikrivati in pravi, da je njena armada na kopnem že izvrstno oborožena in da sedaj pride na popolno oboroževanje v zraku. Mirovne pogodbe se je več ne tiče. Sedaj so bivši zavezniki postavljeni pred gotovo dejstvo. In tako se je pokazalo, da so imeli vsi dosedanji razgovori edino ta uspeh, da so Nemčijo nekako izzvali do priznanja, da je že oborožena, v kolikor pa se ji zdi, da še ni zadostno, se bo še zgodilo. General Göring bo postal s 1. aprilom vrhovni poveljnik vsega letalstva. In s tem bo začelo splošno oboroževanje. Nemčija trdi, da so druge države tako močno oborožene, da mora ona gledati, da jih doseže, ker vidi, da nima nikjer prijateljev. Ker sešteva oboroženo moč tako Anglije, kakor Francije, Italije in držav male antante kot oboro-

ženo moč sovražnikovali vsaj nasprotnikov, hoče svoje oboroževanje povzdigniti na moč vseh teh držav skupaj. Vse našete države pa tudi ne bodo ostale križem rok in se bodo tudi oboroževale. Nemčija stoji danes prav za prav res sama, če izvzamemo Avstrijo in Madžarska, ki bi v danes trenutku seveda raje stopile na stran Nemčije, kakor na kako drugo stran, ker jih do tega sili njihova domišljavost in njihov revizionizem, kateremu bi Nemčija bila vsaj v prvem trenutku zelo naklonjena. Da bi pa pozneje vse te dežele spravila pod sebe, na to danes seveda še nihče ne misli, ampak preko teh dežel gre pot na orient in to pot ima nemška diplomacija še vedno načrtano v svojih mapah. Nekako sovražstvo, ki se kaže proti Nemčiji danes v Avstriji, ni resno in leži prav za prav v srcu samo par današnjih režimovcev, koliko je pa teh, se pa ne da ugotoviti. Med narodom imajo pa gotovo veliko večino prijatelji in privrženci Hitlerjevega socializma.

Glede Poljske pa je stvar precej drugačna. Ker ima Nemčija tudi glede te svoje načrte, je malo verjetno, da bi poljski državniki, četudi se danes nekako zavzemajo za germanofilsko politiko, bili postavljeni pred zelo postavno odločitev, kam naj se naslonijo, če bi prišlo do kakšnega konflikta med Anglijo, Francijo, Rusijo, državami male antante in morebiti tudi Italije na eni in Nemčijo na drugi strani. Ali bi bila v tem slučaju Poljska pripravljena riskirati tretjič svojo državo v korist Nemčije, je več kot dvomljivo. Da bi pa Nemčija ne trpela dolgo poleg sebe močne slovanske države, če bi se ji posrečilo sresti vse druge nasprotnike, je gotovo. Slej ali prej bi tudi njej stavila svoje pogoje. In kadar Nemci stavijo pogoje, so neizprosni in ostanejo v takem slučaju samo še — oholi Prusi!

Zato bo za Evropo veliko večje koristi, da pusti Nemčijo ob strani in se dogovarja z onimi, ki imajo iskreno voljo ohraniti v Evropi mir in te države je treba med seboj trdno povezati, da ne pride do usodnega leta 1914!

Ker so vsi dosedanji dogovori in razgovori imeli uspeh, da so prisilili Nemčijo k odkritosrčni izjavi, da se je oboroževala in da je že oborožena, naj imajo še drugi in važnejši uspeh — da Nemčija ne sme biti nikdar tako oborožena in tako močna, da bi podjarmila druge svobodne narode!

Tudi diplomacija ne more leta in leta vzdržati otroške igre — slepomiške.

Političen pregled

Notranje

Mir pred viharjem

Zadnje dni se je položaj nekoliko umiril vsaj javno. Med tem, ko je bilo še prejšnji teden vse polno več ali manj zabavnih konferenc, kjer je sedelo vedno večje število kandidatov in sicer takih, ki so se sami pririnjili in teh je bilo večina, pa tudi malo število takih, ki so se teh razgovorov in posvetovanj udeležili na željo volivcev. Na teh posvetovanjih si videl veliko število zardelih obrazov in srepnih pogledov. Sovražstvo je vladalo med kandidati. Vsi pa so drugače politični prijatelji, vsaj kar se liste tiče. Če bi g. Jevtić vzel, kako ga ima sedaj pri nas vse rado, kako ga vse hvali, kako se vse poteguje zanj, bi prav gotovo prišel osebno med as in objel, močno objel vse te najnovejše prijatelje — njegove liste. Neki hudomušnež je rekel, da so sami spreobrnjeni grešniki. To je pa samo šala. Sprva so bili res nekoliko hudi na g. Jevtića, češ, da je razpustil parlament, v katerem je vladala tako lepa sloga, sedaj so se pa pomirili in pravijo, da je imel g. Jevtić prav. V tem oziru res veliko spreobrnjenih... če pa so tudi spreobrnjeni grešniki, o tem bomo pa šele pozneje lahko poročali. Za sedaj mislimo, da se star grešnik ne spreobrne tako kmalu.

Bolj nevarno delo se pa opravlja tako-le za kulisami, kamor narod ne sme pogledati, dokler ni vse razčiščeno. Ko je pa razčiščeno za zakulisarje, takrat pa za narod ni čisto in tako je blagi narod pri nas vedno nekako primoran gledati nečistost. Za kulisami torej se postavljajo kandidati še naprej. Število narašča in ima veliko napako volivni zakon, ker ne pusti naraščati tudi volivcev. Bogleve, koliko je medtem postalo zopet polnoletnih, pa jih ovira ta presneti reklamacijski rok, ki je že opravil svojo dolžnost. Pa ravno sedaj, ko gre za vsak glas! ali ne bi bilo lepše, če bi tudi volivci narasli, vsaj tako-le vzporedno s kandidati?

Postavljajo vsi lepo kandidate, največ jih gre na listo g. Jevtića. To je najbolj enostavno, kdo bi se pa trudil, kakor n. pr. marksisti, ki imajo take težave s postavitvijo kandidatov, potem pa še ono veliko skrb, če bodo postavljeni, da ne bo vse skupaj na glavo postavljeno. In tako bi imel marsikak naš pisatelj sedaj-le najlepšo priliko ovekovečiti svoje pisateljsko ime s šaloigro, kateri bi dal n. pr. naslov Prijatelji in sovražniki v objemu na listi. To bi bila lahko imenitna šaloigra v treh ali več dejanjih. Kakšen komponist, katerih nam tudi ne manjka, pa bi upletel lahko v njo kakšne lepe popevke, kakor n. pr. ono: »Oh, zdaj gremo, oh, zdaj gremo!«, konec pa bi obrnil tako, da bi se glasil »pa nikamor ne pridemo«. Drugega zaenkrat o sedanjem volivnem, oziroma bolje povedano, kandidacijskem boju še ne moremo poročati.

Izbrali so se

Čitali smo, da je postavljen za namestnika g. Krejčija g. Klemenčič Jožef. Na zborovanju volivcev za desni breg v nedeljo g. Krejči ni dobil skoro nič glasov in je večino pobral g. Gornjak. Sedaj pa se postavlja g. Krejči za kandidata menda zato, ker so tako sklenili višji gospodje.

Čuvajte Jugoslavijo!

v zavest naroda z vsemi dovoljenimi akcijami in z njo kakor z nitjo pretkati vsakega in vse sinove naroda. Čeprav je volja naroda, blagopokojni kralj Zedinitelj s svojim 6. januarjskim aktom opozoril tudi na to važno stran, se doslej ni storilo vse tisto, kar bi se bilo moglo in moralo zgoditi. Odtod tako pogosta klecanja in potresi celo tam, kjer bi jih bilo najmanj pričakovati. Vsako vprašanje, vsak problem in celo vsako osebno nezadovoljstvo hočejo majati naše narodno edinstvo. Iz vsega delajo nacionalno vprašanje. Vsega je krivo nacionalno edinstvo! Zakaj? Ker narodna zavest o neizbežnosti skupnosti in celote, ki bi izražala splošni zmišlel narodnega življenja, še ni zadosti splošna in krepka.

Delavstvu državno organizacijo!

Naše delavstvo je neusmiljeno izkoriščano od kapitalista - podjetnika, ki mu odmerja mezdo po svoji volji in ni nikomur odgovoren za krivice, ki jih dela našemu delavcu. Naši delodajalci smejo kršiti celo zakone in se jim ničesar ne zgo- di, ker jih ščitijo — čeprav so po večini tudi narodno nam sovražni — razni naši rodoljubi. Kaj se zgodi poslodavcu, ki ne izpolni zakonitih predpisov glede nagrade za nadurno delo? Nič! Pač pa je delavec, ki zahteva svoje pravice na podlagi zakona, odpuščen in vržen neusmiljeno na cesto!

Ker nimamo zakona o minimalnih mezdah, je delavstvo odvisno od dobre ali slabe volje posameznika. Ni je sile, ki bi prisilila pod današnjimi kolščinami poslodavca, da svoje delavstvo plačuje tako, da bo lahko živelo dostojno življenje, ker ne stoji pod nikako kontrolo, ker si lahko kupiči svoje premoženje na škodo celokupnosti, kakor mu je volja. To stanje bode odstranjeno le z **uvvedbo kontrole nad industrijami in sploh nad vsakim premoženjem.**

Ni potreba nikomur jemati premoženja, ni treba nikogar razlastiti, toda narod mora imeti pravico, da ve, kako se upravlja premoženje, ki je bilo pridobljeno z njegovim delom. Zakaj naj bi bilo še nadalje dopustno, da bi industrija, veletrgovina in druga podjetja lahko s svojim kapitalom prosto razpolagali in ga odtegovali javnosti? Zakaj naj bi bilo mogoče, da si na eni strani ustvarjajo milijonsko premoženje, na drugi strani pa izkoriščajo naš narod in ga obubožajo? Ali bi bila kakšna krivica, če bi imela država pravico kontrole nad premoženjem, ki je ustvarjeno pri nas? Ali bi bila krivica, če bi država predpisala podjetnikom plače, ki jih mora dati delavstvu, da ne obubožajo in ne propade? Ali naj cel narod propada samo v dobrobit posameznega?

Delavski interesi bodo zaščiteni edino tedaj, kadar bo stala industrija pod javno kontrolo in kadar bodo delavske mezde določene z zakonom!

Zato je dolžnost vseh delavskih organizacij, da se intenzivno pečajo samo s temi vprašanji. Do danes na žalost niti ena organizacija ni načela resno tega vprašanja. Marksisti menda zato ne, ker pravijo, da hočejo popolno svobodo, nacionalne organizacije pa vsled svoje ozkosrčnosti. Svoboda in ozkosrčnost v tem pogledu pa je zlo, ki tepe naše delavstvo. Zlo je pa tudi za organizacije, ker se jih delavstvo, ki vendarle čuti, da ne doseže ničesar, ne oprijemlje. Nešteto slučajev kaže, da ves trud organizacij ni mogel zaščititi delavca. Ker je delavstvo prišlo — četudi ne popolnoma upravičeno — do prepričanja, da mu organizacije v njegovem boju ne morejo pomagati k izboljšanju položaja, je postalo malodušno in brezbržno. Ne gre v organizacije in stoji ob strani. V organizacije ne gre iz dveh razlogov: prvič, ker opaža, da mu ravno v vprašanih, ki so zanj najbolj pereča, ne prinaša rešitve, drugič pa zato, ker vidi, da so delavske organizacije med seboj iz političnih nazorov razprte. Kolikokrat je moralo naše delavstvo opazovati, kako so si delavske organizacije nasprotovale ena drugi, medtem, ko je poslodavec lahko počenjal z delavcem kar je hotel in kakor mu je bilo po volji.

Ker je popolnoma izključeno, da bi mogli pripustiti demagoško eksploatacijo našega delavstva na temelju židovskega zastarelega marksizma, bo boj med nacionalnimi in marksističnimi organizacijami obstojal še dalje. Ta boj pa škoduje našemu celokupnemu delavstvu. Zato je treba preiti k splošni državni delavski organizaciji. Ta pa mora biti nacionalna in edina v državi. V njej naj ima delavec besedo. Tam naj se rešujejo važna vprašanja. Tej organizaciji naj se da moč, da bo odločala o delavstvu. Edino ona naj ima pravico sprejemati delavstvo v službo in tudi odpuščati. Poslodavec sme sprejemati delavstvo le potem te organizacije. Kadar bo ustanovljena taka vsedrjavna organizacija, ki bo stala pod kontrolo države, bode delavstvo doseglo svoje pra-

vice. Dokler bodo pa hotele braniti delavske interese razne organizacije, ki nastajajo in padajo po željah posemeznikov, ne bo to delo nikdar dovršeno.

Pri rešitvi tega vprašanja ne smemo debatirati o svobodi in demokratizmu, ki donaša koristi samo pridobitnikom, ampak moramo imeti pred očmi samo naše delavstvo in njegove pravice!

Danes je naše delavstvo postalo apatično, brezbržno tako za splošnost, kakor

za sebe in svojo družino. Živi obupano življenje berača, čeprav dela pošteno! Ne smemo pa očitati delavstvu protidržavnosti in raznih dejanj, katerih ni nikdar delavstvo izvršilo iz hudobnega namena, ampak rešimo ga bede in to delavstvo bo naše v pravem pomenu besede!

Naše bo pa le tedaj, če bo videlo, da smo ga obvarovali pred samovoljnimi izkoriščanjem posameznika in da smo mu dali pravice, ki mu pritičejo.

Med nami...

Čudna reklama!

Magdalensko predmestje je zelo hvalježen material za časopisne poročevalce, posebno, če ti hodijo po ulicah tega okraja z odprtimi očmi in če vidijo tudi tam, kjer bi se komu zdelo, da je popolnoma nedolžna stvar, ono, kar v ozadju tiči. Tako je n. pr. v Dvorakovi ulici neka tvrdka, katere poslovodja je jugoslovanski državljani Schmidt. Lastnik tvrdke je pa neki Gradčan. Ta krojaška firma je baje prvovrstna, dela ne poceni, vsaj kakor kaže v svojih izložbah. Mora imeti pa nek poseben namen, ko izlaga v svoji izložbi slike uniforme nemške armade z velikim tiskanim napisom: »Neue Uniform der deutschen Armee«. Mogoče misli z ozirom na zadnjo propagando Hitlerjevcev pri nas, da bo že skoro treba pri nas naročevati take uniforme.

Ker zaenkrat še tega ne bo, naj g. Schmitt to reklamo hitro odstrani!

Tudi pri nas potrebno.

»Pohod« je v svoji zadnji številki prinesel imena cele vrste morskih rib v slovenskem jeziku, ker pravi, da se poslužujejo gostilničarji za te ribe samo italijanskih imen, medtem ko imamo lepa slovenska imena. Ker pri nas ni ravno toliko vrst morskih rib dobiti, si dovolimo opozoriti gostilničarsko zadrugo, da razmnoži imena morskih rib in ista razpošlje tudi na mariborske gostilničarje, da bodo vedeli, da je brancin **luben**, orada **zlatica**, scombro **skuša** itd. Obenem bi pa bilo v Mariboru tudi zelo priporočljivo gostilničarjem preskrbeti pristna bomo imeli samo špekilek, ajngmoht, kel, slovenska imena za druga jedila, da ne telerflajš, kranervurst, grisupen, španferkel in še razne druge ferkelne... Po 16 letih bi bilo menda to že dobro. Posebno priporočljivo je to z manjše gostilne tam-le po Frankopanovi ulici. Studentih, Pobrež, Melju, pa tudi po mestu je še precej ljudi, ki bi se radi naučili pristnih slovenskih imen za jedila, pa do sedaj še ni bilo mogoče...

Zdaj pa že bo.

Pred kratkom je bilo v Mariboru veliko šušljanje. Eni so pričakovali Hitlerja,

Konec grške revolucije

Kakor je bilo pričakovati, se je zgodilo. Venizelosova revolucija se je končala zanj in njegove pristaše žalostno. In nam Jugoslovonom je prav, da se je končala tako. Prav posebno zato, ker smo opazovali za to revolucijo senco, katero opažamo povsod tam, kjer hoče imeti svoje uspehe na škodo drugih. Balkanski pakt neki veselili ni po godu in zato je hotel vsaj en člen te verige raztrgati. Hotela pa je ta velesila izrabiti te nemire najbrže še v popolnoma druge svrhe. Treba je bilo obrniti pozornost sveta na druge dogodke in res se je to posrečilo. Spor, ki je še nedavno zaposloval vse svetovno časopisje in dajal dovolj gradiva, je naenkrat postal postranskega pomena. Vse časopisje je imelo pripravljene cele kolone samo za grško revolucijo. Kako pa je s transporti v Afriko, o katerih je bilo preje toliko pisanja, kako je z navdušenjem za vojno v Afriki, pa se nič ne čuje, nič več se ne piše in zgleđa, kakor da si je nekdo premislil...

Izgleda pa tudi, da je bila revolucija v

drugi so se temu smejali. Govorilo se je različno. V Mariboru so se našli tudi taki, ki so zrasli za kakšna dva prsta. Korak so umerili po pruskem načinu, pozdravljali so se s »He-He«. Med njimi je tudi neki trgovec. Če se je prodalo že mogoče kaj metrov blaga črne in rdeče barve, ki bi nadomestovale v danem trenutku modro in rdečo, nam ni znano. Znano pa nam je, da so se v neki gostilni, ki je že postala zgodovinsko znana ne mogoči po dobri pijači in jedi, ampak po velikem »verkerju«, ki je zadnji čas tam vladal, že pripravljale nove miže in prti, češ: bir dajče berma niht sice bi di bindišen!

»Is holt šon sol!« je zadnič rekel nek dajčnacionalc, ki je ob preobratu čakal odrešenja celih 14 dni s puško — v kleti.

Maribor

Javnosti!

V soboto popoldne prispe z brzovlakom z Ljubljane ob 15.50 uri v Maribor bratski pevski zbor »Rodina«. Dolžnost vsakega nacionalista je, da se sprejema udeleži!

Pozvedbe. Iz verodostojnega vira smo doznali, da se oblasti zanimajo, kdo ima v V. okraju nameščeno kot gospodinjino in prodajalko gospo Ano Kovačič, ki je po informacijah avstrijska državljanka. Da ne bo preveč iskanja in ker vemo, da ta zaposlitev še traja, opozarjamo oblast, da je imenovana nameščena pri trgovcu g. Josipu Pesek, Fochova ulica.

Imeniten hišni gospodar. Včasih so imeli hišni gospodarji poleg slabe lastnosti, da so najemniku stanovanje odpovedali, tudi dobro lastnost, da niso vzeli najemnin za tisti mesec, na kate-rega se je odpoved nanašala. Danes pa ni več tako. Najemnina se vzame, potem se pa pride z deložacijo. Seveda je ta gospod mislil, da je on gospodar, zakon in sodišče. P. ni tako. Kakšen poduk bo dobil, bomo pa poročali takrat, ko bo spregovorilo sodišče svojo pošteno besedo. Je pač težko, ko se mora pa vse

zakone poznati po bindiš, pa so gospod še tako štram-dajč.

Tatvine koles. Kljub evidenčnim številkam se posebno v Mariboru vrše tatvine koles naprej in to celo po tovarnah, kjer delavstvo shranjuje kolesa v zato določen prostor. Nedavno je bilo zopet ukradeno kolo v tovarni Hutter, kjer je tatvina kolesa menda že tretjič. Iz tega bi sledilo, da mora biti tat v tovarni, saj drugače ni mogoče, ker je tam vratar in so vrata vedno zaprta. Zelo priporočljivo bi bilo, da bi se v tako velikih tovarnah vpeljale znamke za kolo, brez katere bi noben delavec ne smel s kolesom iz tovarne. Z vpeljavo takih znamk bi se tatvine koles vsaj v tovarni preprečilo, delavstvu pa bi bilo s tem veliko pomagano, ker je za našega delavca kolo že veliko premoženje in je težko oškodovano, če mu je ukradeno. Od tovarnarja pa odškodnine ne more zahtevati, ker je vratar prav za prav za to tam, da pazi tudi na kolesa, razumljivo pa je, da je tudi vratar ju nemogoče poznati vsako kolo in njegovega lastnika. Zato je edini izhod znani ka!

Podružnica Narodne strokovne zveze v Mariboru naznanja, da bo 6. in 7. aprila 1935 kongres Narodne strokovne zveze v Celju in poziva članstvo, da se kongresa udeleži v čim večjem številu, da bo Maribor v Celju dostojno zastopan. Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel minister za socialno politiko g. Drago Marušič, ki je obljubil, da pride osebno na kongres. Zagotovljena je polovična vožnja in bo stala samo 21 Din tja in nazaj. Kosilo se bo dobilo po 8 Din. Velika udeležba na kongresu naj pokaže javnosti, da stoji nacionalno delavstvo v strnjanih vrstah za svojim pokretom, ki hoče izboljšati izboljšanje socialnih prilik delavnega ljudstva. Zato vsi na kongres, da pokažemo svojo moč s tem, da nas bo zbranih v Celju v impozantnem zboru in da bomo pri volitvah v narodno skupščino primerno upoštevani. Prijave sprejema tajništvo podružnice Narodne strokovne zveze v Mariboru, Sodna ulica 9, III. nad stropje med uradnimi urami, najdalje do 20. tm.

Mihajlo Pupin. V Newyorku je umrl profesor Mihajlo Pupin, sin jugoslovanskega naroda, ki mu je ostal zvest do groba. Od preprostega sina kmetov se je z lastno silo povzpел do učenjaka. Pri tem pa ni nikdar pozabil svoje zemlje, svojega naroda. On je bil ona močna sila, ki je prekrizala račune italijanske diplomacije, ki je zahtevala naš najlepši kos zemlje, naš krasni Bled z vso kotlino, za Italijo.

Mihajlo Pupin se je rodil 4. oktobra 1858 v vasi Idvoru v Banatu, ki je bil tedaj še pod Madžarsko. Srednjo šolo je obiskoval v Pančevu. Leta 1874. pa je odšel v Ameriko. Denarja ni imel. Prodal je nekaj svoje obleke in uro, da je dobil toliko sredstev, da se je na medkrovu izseljeniške ladje pripeljal v Ameriko. Ustavil se je v Newyorku. Tu se je pričelo trdno življenje. Začel je kot delavec na farmah, pozneje v tovarni; neprestano pa se je učil in s prihranki kupoval knjige. S svojo marljivostjo je prispel tako daleč, da je napravil izpit za sprejem na univerzo. In tu se je pokazal velik talent pokojnika. Danes je svetovno znan učenjak. Njegove številne iznajdbe so iznenadile ves svet.

Danes leži ta naš velik mož na mrtvaškem odru daleč proč od svoje rodne zemlje. Jugoslovanski narod in posebno še nacionalisti pa ga bomo ohranili v častnem spominu, ker se zavedamo, kako veliko delo je opravil za našo domovino, katere ni nikdar pozabil. Na take može smo ponosni! Zato kličimo: **Vemem spominu!**

Večna slava!

Listnica uredništva

Šoštanj: Članek več kot izzivanje priobčimo prihodnjič!

Prav bi bilo. Dopisa pod tem naslovom ne moremo priobčiti, ker se dopisnik ni podpisal! Samo volilec je za nas premalo.